

ФІЛОСОФІЯ ТА ПОЛІТОЛОГІЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ

ISSN 2663-0265 (print) ISSN 2663-0273 (online)
Journal home page: <https://fip.dp.ua/index.php/FIP>

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

Дмитро Сергійович ЗАЄЦЬ
Аспірант кафедри міжнародних відносин,
Дніпровський національний університет
імені Олеся Гончара,
пр. Науки 72, Дніпро, 49000, Україна

Dmytro ZAIETS
PhD student of International Relations,
Oles Honchar Dnipro National University,
Nauka Ave., 72, Dnipro,
49000, Ukraine

E-mail: dmitryuzayets@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-7626-8168>

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ ПІД
ЧАС ШИРОКОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Received 20 May 2024; revised 23 June 2024; accepted 28 June 2024

DOI: 10.15421/352434

Анотація

У статті розглядаються підходи до розуміння публічної дипломатії та потенціал «м'якої сили». Надано короткий огляд сучасних видів публічної дипломатії, зокрема культурної та цифрової, розкрито особливості культурної дипломатії. У статті висвітлено, що у сучасній політичній науці можна виділити кілька підходів до вивчення публічної дипломатії та її компонентів. Вони зумовлені виникненням концептів «м'якої сили», «розумної сили», «національного брендингу», а також тісною міждисциплінарною взаємодією публічної дипломатії, політології, соціології, маркетингу, зв'язків із громадськістю та інформаційних технологій.

Зазначено, що в даний час велика увага приділяється використанню публічної дипломатії у реалізації зовнішньополітичних програм країн світу, що пов'язано з посиленням ролі громадянського суспільства: жителі різних країн отримують більше інструментів для впливу на інститути влади як у своїй країні, так і за її межами. Все більш важливе значення набувають канали комунікацій (як нові, так і традиційні), що змінюють формати та методи роботи з населенням зарубіжних країн. Зростання кількості військових конфліктів неминуче змушує зацікавлені держави шукати нові форми впливу на іноземну громадськість та переглядати чинні програми у сфері дипломатії.

Розглядаються проблеми публічної дипломатії України, співвідношення понять «публічна дипломатія» та «пропаганда».

Досліджується сучасний стан публічної дипломатії, а також особливості її здійснення під час російсько-української війни. Акцентовано на умовах, у яких в теперішній час доводиться реалізовувати публічну дипломатію в Україні. Зазначено, що в умовах російської агресії публічна дипломатія України стала вигідним напрямом ведення зовнішньої політики завдяки третій хвилі глобалізації, внаслідок якої суспільство остаточно перейшло від індустріального до інформаційного стану. Розглянуто основні вектори розвитку публічної дипломатії України.

Ключові слова: міжнародний обмін, «м'яка сила», пропаганда, публічна дипломатія, цифрова дипломатія.

STATE AND PROSPECTS OF THE DEVELOPMENT OF PUBLIC DIPLOMACY IN UKRAINE
DURING THE LARGE-SCALE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

Abstract

The article examines approaches to understanding public diplomacy and the potential of «soft power». A brief overview of modern types of public diplomacy, in particular cultural and digital, is given, and the peculiarities of cultural diplomacy are revealed. The article highlights that in modern political science, several approaches to the study of public diplomacy and its components can be distinguished. They are due to the emergence of the concepts of «soft power», «smart power», «national branding», as well as the close interdisciplinary interaction of public diplomacy, political science, sociology, marketing, public relations and information technologies.

It is noted that currently a lot of attention is paid to the use of public diplomacy in the implementation of foreign policy programs of the countries of the world, which is connected with the strengthening of the role of civil society: residents of different countries receive more tools to influence the institutions of power

both in their country and abroad. Communication channels (both new and traditional) are gaining more and more importance, changing the formats and methods of working with the population of foreign countries. The increase in the number of military conflicts inevitably forces interested states to look for new forms of influence on the foreign public and to review current programs in the field of diplomacy.

The problems of public diplomacy of Ukraine, the relationship between the concepts of «public diplomacy» and «propaganda» are considered.

The current state of public diplomacy, as well as the peculiarities of its implementation during the Russian-Ukrainian war, are studied. Emphasis is placed on the conditions under which public diplomacy in Ukraine has to be implemented at the present time. It was noted that in the conditions of Russian aggression, public diplomacy of Ukraine became a profitable direction of conducting foreign policy thanks to the third wave of globalization, as a result of which the society finally moved from an industrial to an informational state. The main vectors of the development of public diplomacy of Ukraine are considered.

Key words: *international exchange, «soft power», propaganda, public diplomacy, digital diplomacy.*

Постановка проблеми.

Нині ми стаємо свідками великих змін у світовій політиці та структурі міжнародних відносин. В епоху, коли інформація, так само як і дезінформація, поширюється з небаченою швидкістю, змінюється сама суть дипломатії, яка тепер має справу з ширшим спектром різних сил.

Можна сказати, що завдання публічної дипломатії для України в умовах російської агресії помітно ускладнилися, адже сьогодні для формування сприйняття країни недостатньо враховувати лише її політичні, економічні чи демографічні характеристики. Як один із найважливіших аспектів загальної оцінки держави можна розглядати те, яке враження вона справляє на світовій арені.

Метою дослідження є розглянути проблеми публічної дипломатії України, розкрити співвідношення понять «публічна дипломатія» та «пропаганда»; дослідити сучасний стан публічної дипломатії, а також особливості її здійснення під час російсько-української війни; розглянути основні вектори розвитку публічної дипломатії України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання публічної дипломатії є надзвичайно актуальними сьогодні в умовах тісної взаємодії країн. Так, проблеми світового та українського досвіду інституалізації публічної дипломатії вивчала у своїх роботах Н.Земзюліна, Т.Павлова та В.Шамраєва досліджували інструменти публічної дипломатії США в контексті зародження та розвитку поняття публічної дипломатії [Земзюліна 2021; Павло-

ва, Шамраєва 2017], Є.Перебийніс розглядав питання ролі та місця публічної дипломатії у забезпеченні національних інтересів держави.

Виклад основного матеріалу.

Американський дослідник Дж. Фішер у своїй праці, написаній у 1976 році, підкреслив важливість «public diplomacy» як інструменту зовнішньої політики, який має не тільки відповідати потребам міжнародних дипломатичних співробітників, але й знаходити спільну мову з масовою аудиторією. Він підкреслив, що розуміння політичних рішень та цілей держави серед широких верств суспільства є критичним для формування ефективної зовнішньополітичної стратегії [Cull 2011: 100].

Після закінчення холодної війни, коли ідеологічні протистояння припинилися, змінилася і роль публічної дипломатії. Новий термін, введений американським політологом Джозефом Найем, – «soft power», визначив новий напрям для міжнародних відносин. Він відмінив традиційний підхід, заснований на використанні сили, зокрема військової та економічної, на користь стратегій, що базуються на привабливості культурних цінностей і ідей [Nye 2008: 100].

«М'яка сила», як концепція, покликана підкреслити роль культурного впливу і міжнародного престижу у формуванні зовнішньополітичних відносин. Вона передбачає здатність країни досягати своїх цілей, не застосовуючи примусу чи загроз, а залучаючи інтерес і підтримку міжнародної спільноти завдяки своїй привабливості та впливу на світовій арені.

Крім того, Дж. Най висловив думку, що один з основних способів розвитку

потенціалу «м'якої сили» полягає у реалізації публічної дипломатії. Він запропонував розглядати три виміри публічної дипломатії, які спрямовані на підвищення впливу та ефективності зовнішньополітичних заходів країни.

Перший вимір полягає у щоденному висвітленні внутрішньої та зовнішньої політики, а також у роз'ясненні аудиторії ухвалюваних урядом рішень. Це дозволяє підтримувати високий рівень інформованості серед національних та міжнародних громадян щодо ключових аспектів державної стратегії.

Другий вимір, відомий як «стратегічне спілкування», передбачає цілеспрямоване обговорення найважливіших політичних питань, які стосуються інтересів країни. Це включає в себе взаємодію з ключовими громадянськими та політичними структурами як на національному, так і на міжнародному рівнях, щоб формувати спільні підходи до вирішення складних проблем.

Третій вимір, розвиток прямих контактів з іноземною громадськістю через обмінні програми, стипендії та наукові конференції, сприяє підтримці міжнародного діалогу та взаєморозуміння. Ці ініціативи дають змогу іноземним громадянам поглиблювати знання про культуру та спосіб життя країни, що сприяє позитивному враженню про неї та зміцнює дипломатичні зв'язки [Nye 2005: 44].

Таким чином, дослідження Дж. Ная визначило ключові аспекти розвитку публічної дипломатії, які в сучасному глобалізованому світі є невід'ємною частиною стратегій зовнішньої політики багатьох країн.

Філіп Тейлор, британський професор Лідського університету, розглядає публічну дипломатію як стратегічні дії, спрямовані на зміцнення довгострокових відносин, захист національних інтересів та краще розуміння цінностей та інститутів власної країни за кордоном.

У вітчизняній науці поняття «public diplomacy» можна зустріти у двох варіантах перекладу – «публічна дипломатія» і «громадська дипломатія». Варто відзначити, що ці терміни не є ідентичними. Слово «громадська» може бути перекладене іншими мовами як «соціальна», «громадянська», «народна».

Громадянська (народна) дипломатія є формою неофіційної діяльності, яка здійснюється фізичними та юридичними особами, різними інститутами і рухами, що не мають прямого зв'язку з урядом, але можуть сприяти покращенню міждержавних відносин і співпраці [Перебийніс 2013: 916].

Отже, під громадською дипломатією розуміється активність на рівні неурядових організацій, експертного співтовариства та інших неофіційних груп, які працюють на сприяння міждержавним відносинам через культурні та освітні ініціативи, обміни та інші форми взаємодії. З іншого боку, публічна дипломатія охоплює ширший спектр діяльності, включаючи і урядові ініціативи, і діяльність неурядових акторів. Термін «публічна дипломатія» відповідає системі взаємодії держави з іноземною громадськістю, що включає як урядові, так і неурядові структури. Громадська дипломатія є лише одним із напрямів публічної дипломатії, підкреслюючи важливість різноманітних підходів та інструментів у досягненні зовнішньополітичних цілей країни [Сухорольська 2015: 76].

Культурна дипломатія, або «cultural diplomacy», є важливою складовою публічної дипломатії, що використовує культурні механізми для досягнення зовнішньополітичних цілей країни. Ця стратегія включає в себе організацію різноманітних заходів, таких як конференції, виставки, фестивалі, тематичні тижні, спрямовані на просування національної культури, літератури, кінематографу та інших аспектів національної ідентичності. Це дозволяє країні позитивно представляти себе за кордоном і сприяє покращенню міжнародних відносин.

Реалізація культурної дипломатії сприяє поширенню і популяризації власної культури, науки, освіти та мови серед міжнародної аудиторії. Це ефективний спосіб взаємодії з іншими країнами, який дозволяє досягати значних результатів, уникати конфліктів та сприяє побудові позитивного образу країни на міжнародній арені [Shahine 2010: 116].

Наступний напрям публічної дипломатії – Цифрова дипломатія, або «digital diplomacy», є сучасним напрямом публічної дипломатії,

який активно розвивається, особливо в США. Вона стала можливою завдяки стрімкому розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, які дозволяють подолати національні кордони і здійснювати глобальний вплив на різні сфери життя суспільства в інших країнах [Павлова, Шамраєва 2017: 143].

Цифрова дипломатія використовує соціальні мережі та інтернет-платформи для підтримки зовнішньополітичних ініціатив та сприяння державним органам у взаємодії з іноземними аудиторіями. Це може включати розміщення телепередач, поширення літератури та офіційних документів через мережу Інтернет. Такий підхід дозволяє урядам ефективно впливати на громадськість інших країн, пропагуючи свою позицію та сприяючи культурному та інформаційному обміну.

Останнім часом виникло поняття «твіпломасі», яке відображає використання соціальних мереж і, зокрема, Twitter, зовнішньополітичними відомствами, державними структурами, а також високопосадовими особами для комунікації з аудиторією в реальному часі [Сухомлинський, Місюк 2011: 76]. Це інструмент для активного спілкування з громадськістю, включаючи інтернаціональну, і дозволяє ефективно просувати національні інтереси та політичні цілі через відкрите спілкування та діалог.

Через Інтернет-акаунти вони отримали можливість публікувати різного роду інформацію, яка перебуває у відкритому доступі і здатна певним чином впливати на зарубіжну аудиторію.

Таким чином, публічна дипломатія – це узагальнювальне поняття, що позначає діяльність різних акторів, як урядових, так і неурядових, що покликана пояснити іноземній громадськості зовнішню політику, що її провадить країна, і спонукати ту чи іншу зарубіжну державу ухвалювати свої зовнішньополітичні рішення в тому руслі, яке вигідне цим акторам. Іншими словами, публічна дипломатія – це система діалогу з іноземною громадськістю. Однак не можна ставити знак рівності між публічною дипломатією і пропагандою. Принциповою відмінністю «public diplomacy» є те, що в її методах діяльності відсутній

такий компонент, як дезінформація, а в основі роботи її механізмів лежить правильне піднесення вигідних для держави подій. Якщо ж говорити про зв'язок «public diplomacy» і «soft power», то і в даному випадку два цих поняття не можна прирівнювати одне до одного, тому що публічна дипломатія є лише одним з інструментів «м'якої сили». Своєю чергою до форм публічної дипломатії можна віднести: громадську, культурну, цифрову дипломатію тощо.

Поточні зміни в глобальному світовому порядку супроводжуються перерозподілом сфер впливу між великими міжнародними акторами. Інструменти впливу на національні уряди та громадськість, використовувані елітами для розширення своєї матеріальної та ідеологічної бази, також зазнають значних змін. Пропаганда, як ключовий механізм впливу на цільові аудиторії для досягнення стратегічних цілей, пережила еволюцію, що почалася після Другої світової війни [Земзюліна 2021: 35].

З початку ХХ століття розпочалася глобальна трансформація механізмів зовнішньополітичної пропаганди, спричинена технологічними проривами у сфері інформаційного забезпечення, такими як телеграф, друкарська машинка, телефон і радіо. Їх застосування отримало міжнародне значення і стало невід'ємною частиною зовнішньої політики, що використовувалася для ідеологічної легітимізації війн та організації суспільної мобілізації внутрішньої опозиції проти зовнішніх загроз [Піпченко, Макаренко, Рижков 2019: 105].

Відбувалася й подальша трансформація самої суті терміну «пропаганда» у бік військово-політичної інтерпретації, що стало результатом двох світових війн. Під час Першої світової війни було вперше використано сучасні методи пропаганди через друковану продукцію, пропагандистські листівки, фотографії та кінофільми. Це була перша спроба мобілізувати всю суспільність для ведення тотальної війни, при цьому створення образу ворога стало одним із ключових елементів пропаганди [Слісаренко 2010: 103].

Для цього історичного періоду в західних країнах був також характерний процес

становлення і розвитку державних установ, офіційно уповноважених здійснювати зовнішньополітичну пропаганду. Більша частина пропагандистських матеріалів часів Першої світової війни містила в собі відверті перебільшення та брехню, що призводило до негативного сприйняття самого терміну «пропаганда».

Незважаючи на те, що поняття публічної дипломатії, на відміну від пропаганди, від самого початку набуло позитивного забарвлення, обидва вони досить довго вважалися взаємозамінними. Лише з плином часу в науковій думці та суспільно-політичному дискурсі сформувалося розуміння, що прийнято вважати пропагандою, а що – публічною дипломатією. Пропаганду стали розуміти як введення в оману шляхом дезінформації та спотворення фактів, тоді як публічна дипломатія – як поширення позитивної та правдивої інформації, заснованої на реальних даних, що вважалося більш дієвим способом впливу [Процюк 2016: 26].

У 2019 році Н.Калл зробив спробу підбити певний підсумок наукової дискусії, виділивши вісім основних відмінностей між публічною дипломатією і пропагандою. По-перше, публічна дипломатія, на відміну від пропаганди, базується на двосторонній комунікації. По-друге, публічна дипломатія працює зі справжньою інформацією, у той час як пропаганда часто приховує значну її частину, зосереджуючись лише на вигідних аспектах. По-третє, публічна дипломатія спрямована на вивчення об'єкта впливу, тоді як пропаганда лише використовує об'єкт у своїх цілях. По-четверте, публічна дипломатія також впливає на суспільство суб'єкта комунікації, в той час як пропаганда зорієнтована лише на зміну поведінки цільових аудиторій. По-п'яте, публічна дипломатія використовує гнучкі підходи, у той час як пропаганда має жорсткий порядок денний; по-шосте, публічна дипломатія ставиться до об'єкта з поважних позицій, намагаючись співпрацювати із цільовою аудиторією, у той час як пропаганда часто намагається переконати одержувача інформації у його невігластві та/або неправильних поглядах. По-сьоме, публічна дипломатія відкрита

для будь-яких змін та вдосконалень, у той час як пропаганда часто є несхильною до змін. Нарешті, публічна дипломатія керується етичними принципами і моральними нормами, в той час як пропаганда часто працює в межах принципів, що далекі від моралі та етики [Cull 2011: 380].

Проте, незважаючи на здавалося б однозначність критеріїв розмежування між пропагандою і публічною дипломатією на теоретичному рівні, поява великої кількості інформаційних платформ і учасників, що формують відповідний контент, ускладнює практичну реалізацію цього розмежування. Крім того, учені сьогодні не мають єдиного підходу до оцінки використання пропагандистських методів, що порушує традиційний поділ на «добру» публічну дипломатію і «погану» пропаганду [Процюк 2016: 26].

Згодом було сформульовано набір характеристик, що дозволяють відрізнити пропаганду від публічної дипломатії. Технології пропаганди часто характеризуються одностороннім потоком інформації, яка може бути спотвореною, тоді як публічна дипломатія передбачає відкриту комунікацію з цільовою аудиторією, базовану на реальних фактах і об'єктивно перевірених гіпотезах.

В умовах російської агресії публічна дипломатія України стала важливим інструментом зовнішньої політики, особливо в контексті третьої хвилі глобалізації. Цей період характеризується переходом суспільства від індустріальної до інформаційної епохи, коли нові технології забезпечили можливість оперативної передачі даних у будь-яку точку планети.

Публічна дипломатія України використовує ці технології для ефективного спілкування з міжнародною громадськістю та іншими державами, підвищуючи свою реактивність та впливовість. Це дозволяє Україні ефективно контролювати свою зовнішню іміджеву політику і активно протидіяти дезінформації та пропаганді, які є складовими агресивної зовнішньої політики Росії.

Усі ці заходи публічної дипломатії формують певний образ держави та її громадян в очах іноземних громадян – бренд країни,

який може бути позитивним чи негативним [Рижков, Добржанська, Литвиненко, Панченко 2012: 218].

Крім того, культурна дипломатія є важливим елементом забезпечення безпеки як на національному рівні, так і в контексті Європейського Союзу. Наприклад, під час Європейського культурного форуму у Брюсселі у квітні 2016 року уповноважена з питань зовнішньої політики ЄС Федеріка Могеріні підкреслила, що культурна дипломатія є ключовим фактором у міжнародній політиці ЄС. Вона висловила ідею створення спеціальної інституції - Європейського культурного центру, яка спрямована на об'єднання зусиль країн-членів ЄС у цій сфері [Сухорольська 2015: 176].

У стратегічних документах України, таких як «Україна-2020» і «Довгострокова стратегія розвитку української культури», визначено культурну дипломатію як ключовий інструмент для популяризації та захисту інтересів України у світовому інформаційному просторі. У контексті програми популяризації України та просування її культурних цінностей визначено стратегічні завдання, такі як розвиток міжнародної діяльності, координація популяризації українського культурного продукту та поширення європейських культурних підходів [Nyе 2008: 85].

У проекті Довгострокової стратегії розвитку культури в Україні до 2025 року, що розроблений Альянсом культури, одним з ключових завдань є підтримка міжнародної присутності української культури. Це досягається шляхом залучення найкомпетентніших представників сфери культури та створення релевантних інституцій, що сприяють представництву та популяризації української культурної спадщини на міжнародному рівні [Nyе 2008: 91].

Справді, в Україні існує великий потенціал для розвитку культурної дипломатії, але наразі вона не працює на повну потужність через відсутність політичної волі з боку держави. Горизонтальні суб'єкти цієї політики, такі як громадянське суспільство, українські експати, творчі митці та спеціалізовані державні структури, вже сформувалися і готові до співпраці.

Зокрема, мережа «Global Ukrainians», активні учасники культурних проєктів і спеціалізовані центри при українських дипломатичних представництвах мають великий потенціал для втілення культурної дипломатії на міжнародному рівні [Nyе 2008: 95].

Аби політика культурної дипломатії стала дієвою, необхідно розглядати її як важливу складову реформи дипломатичної служби України, враховувати необхідність впровадження цієї політики в стратегії зовнішньої політики України.

Проблеми формування політики культурної дипломатії України в цілому полягають у відсутності візії, а на практиці стосуються відсутності документу – дорожньої карти, в найближчому майбутньому – стратегії політики культурної дипломатії.

Супутніми проблемами, подолання яких є першочерговим, є проблеми модернізації культурно-інформаційних центрів, налагодження механізму фінансування цих центрів, відсутність аналітичної бази, моніторингових досліджень, недостатньо активна позиція Міністерства культури України.

Впровадження політики культурної дипломатії в Україні має великий потенціал використати культурно-інформаційні центри при дипломатичних установах як ключовий ресурс. Сьогодні ці центри потребують серйозного переформатування для забезпечення ефективної роботи. Позитивна динаміка вже спостерігається у призначенні компетентного керівництва структурним підрозділом Міністерства закордонних справ України з культурної дипломатії, що є кроком у правильному напрямку [Nyе 2005: 72].

Для оптимізації роботи центрів сьогодні необхідно: переглянути законодавство, у першу чергу, «Положення про Міністерство закордонних справ України», в якому не відображено курс на культурну дипломатію; розробити критерії ефективності роботи центрів; висунути кваліфікаційні вимоги до керівників культурно-інформаційних центрів.

Впровадження політики культурної дипломатії в Україні вимагає наявності адекватної культурної політики, яка охоплює охорону культурної спадщини, підтримку меценатства,

національне книговидання і кіновиробництво, становлення сучасних мистецьких інституцій та підтримку культурних індустрій. Ця політика є ключовою для створення якісного національного культурного контенту, який стане основою для ефективного просування української культури на міжнародній арені.

Особливий акцент у сприянні створенню цього контенту має ставитися на культурних проектах, що містять у собі колабораційну складову. Не менш важливим, ніж зовнішній напрям культурної дипломатії є її внутрішній вектор, так звана «domestic public diplomacy». У першу чергу, йдеться про розвиток культурних комунікацій між регіонами шляхом запуску програм резиденцій, культурних ініціатив на зразок «Культурна столиця України».

Культурна дипломатія як інструмент національної безпеки та іміджевої стратегії України проявляється в окремих успіхах окремих осіб – митців, дипломатів, кураторів, але відсутність системного підходу її обмежує. Для ефективного розвитку цієї галузі необхідно удосконалити організаційну структуру культурно-інформаційних центрів при дипломатичних установах, залучити компетентних фахівців та забезпечити їм необхідні ресурси для реалізації стратегічних завдань. Тільки системний підхід дозволить зробити культурну дипломатію України більш інтегрованою та впливовою на міжнародному рівні.

Зараз навряд чи можна скаржитися на «непомітність» України в очах Заходу та всього світу, більшість іноземних ЗМІ мають спеціальний розділ, присвячений українській війні. Наш бренд стає негативним, кризовим: він складається з багатьох проблемних речей, серед яких революція, війна, девальвація національної валюти та корумпованість суспільства. Саме так нас бачать західні держави: як країну, в якій триває війна, а їхні громадяни мають мало надійну інформацію про хід конфлікту.

Засоби віртуальної комунікації, зокрема облікові записи у соціальних мережах, стають все більш популярними для просування культурних цінностей країни за кордоном. Один із відомих прикладів цього підходу — публікації Б.Обами, коли він регулярно ділиться

списками книг та плейлистами музики, що привертають увагу міжнародної аудиторії до американської культури. Це відомий приклад використання особистих платформ для культурної експансії і демонстрації культурного багатства своєї країни [Cull 2011: 320].

Крім того, Україні не вистачає зв'язків зі ЗМІ в інших країнах та потужних лобі-груп, які має і сама росія. У правильному руслі діє і Український кризовий медіа-центр, який встановлює та підтримує дуже потрібні сьогодні контакти з іноземними журналістами.

Висновки.

Наша країна не володіє статусом світової держави і не здійснює масштабної міжнародної експансії. Проте українцям варто скористатися нагодою та, користуючись зацікавленістю заходів країн, спрямувати зусилля на формування позитивного образу України. Цей образ повинен стати настільки привабливим, що іноземні компанії будуть бажати співпрацювати з нашою країною та інвестувати в її майбутній розвиток. Крім того, громадяни інших країн мають перестати боятися здійснювати туристичні подорожі після нашої перемоги над російським агресором. Досягнення цієї мети неможливе без використання принципів публічної дипломатії.

Таким чином, вектори розвитку публічної дипломатії в Україні на сучасному етапі можна умовно представити наступними блоками:

1. Інформаційний блок. Підвищення стійкості українського медіасередовища та підтримка його відновлення після російського вторгнення.

Важливою частиною використання у публічній дипломатії є програми міжнародних обмінів.

2. Залучення громадськості. Громадські організації закордонних українців є активними учасниками громадсько-політичного життя у країнах проживання та представляють інтереси українців та України перед суспільствами країн їхнього проживання, політичними та владними структурами на всіх рівнях. Важливо створювати українські центри для просування своїх ідей, культури та цінностей.

3. Цифрові інструменти. Використання соціальних мереж, офіційних сторінок пред-

ставників. Офіційні представники продовжують підтримувати Україну і використовувати цифрову дипломатію для спілкування з іноземною аудиторією для просування своїх цінностей, поглядів та ідей, оскільки саме цей вид дипломатії на сьогодні зарекомендував себе як один з найефективніших.

Таким чином, на сьогодні Україна знахо-

диться у складних умовах реалізації заходів публічної дипломатії: необхідність створення позитивного іміджу країни, з одного боку, та протидія пропаганді та дезінформації з боку рф. Для розвитку публічної дипломатії в Україні запропоновано виділяти три блоки: інформаційний блок, залучення громадськості, цифрові інструменти.

Бібліографічні посилання / References

- Chahine, J. (2010). *Public diplomacy: a conceptual framework*. Montreal: McGill University.
- Cull, N.J. (2011). *The cold war and the united states information agency: American propaganda and public diplomacy 1945-1989*. Cambridge; New York.
- Nye, J.S. (2005). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. N.Y.
- Nye, J.S. (2008). Public Diplomacy and Soft Power. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 94-109.
- Земзюліна, Н. (2021). *Інституалізація публічної дипломатії: світовий та український досвід*. К. / Zemziulina, N. (2021). *Instytualizatsiia publichnoi dyplomatii: svitovyi ta ukraïnskyi dosvid* [Institutionalization of public diplomacy: global and Ukrainian experience]. К. (in Ukrainian)
- Павлова, Т.С., Шамраєва, В.М. (2017). Інструменти публічної дипломатії США. *Науковий журнал «Політикус»*, 6, 142-146. / Pavlova, T.S., Shamraieva, V.M. (2017). Instrumenty publichnoi dyplomatii SShA [Tools of US public diplomacy]. *Naukovyi zhurnal «Politykus»*, 6, 142-146. (in Ukrainian)
- Перебийніс, Є. (2013). Роль та місце публічної дипломатії у забезпеченні національних інтересів держави. *Україна дипломатична*, 14, 915-925. / Perebyinis, Ye. (2013). Rol ta mistse publichnoi dyplomatii u zabezpechenni natsionalnykh interesiv derzhavy [The role and place of public diplomacy in ensuring the national interests of the state]. *Ukraina dyplomatychna*, 14, 915-925. (in Ukrainian)
- Піпченко, Н., Макаренко, Є., Рижков, М. (2019). *Цифрова дипломатія*. К., 318. / Pipchenko, N., Makarenko, Ye., Ryzhkov, M. (2019). *Tsyfrova dyplomatiia* [Digital diplomacy]. К. (in Ukrainian)
- Процюк, М. (2016). Публічна та культурна дипломатія як засіб «м'якої сили» України: запозичені моделі, реальні кроки та стратегічні пріоритети. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*, 23(2), 21-28. / Protsiuk, M. (2016). Publichna ta kulturna dyplomatiia yak zasib «miakoi syly» Ukrainy: zapozycheni modeli, realni kroky ta stratehichni priorytety [Public and cultural diplomacy as a means of “soft power” of Ukraine: borrowed models, real steps and strategic priorities]. *Naukovyi visnyk Dyplomatychnoi akademii Ukrainy*, 23(2), 21-28. (in Ukrainian)
- Рижков, М.М., Добржанська, О.Л., Литвиненко, Н.П., Панченко, Ж.О. (2012). *Інформаційні ресурси державної ідентичності*. К. / Ryzhkov, M.M., Dobrzhanska, O.L., Lytvynenko, N.P., Panchenko, Zh.O. (2012). *Informatsiini resursy derzhavnoi identychnosti* [State identity information resources]. К. (in Ukrainian)
- Слісаренко, І. (2010). Теорія і практика «м'якої сили» у міжнародних відносинах. *Освіта регіону*, 1-2, 102-108. / Slisarenko, I. (2010). Teoriia i praktyka «miakoi syly» u mizhnarodnykh vidnosynakh [Theory and practice of «soft power» in international relations]. *Osvita rehionu*, 1-2, 102-108. (in Ukrainian)
- Сухомлинський, П.М., Місюк, І.Ю. (2011). Поняття та сутність громадської дипломатії. *Грані*, 1(75), 178-180. / Sukhomlynskyi, P.M., Misiuk, I.Yu. (2011). Poniattia ta sutnist hromadskoi dyplomatii [Concept and essence of public diplomacy]. *Hrani*, 1(75), 178-180. (in Ukrainian)
- Сухорольська, І. (2015). *Громадська дипломатія як чинник демократизації політичної системи України*. К., 135. / Sukhorolska, I. (2015). *Hromadska dyplomatiia yak chynnyk demokratyzatsii politychnoi systemy Ukrainy* [Public diplomacy as a factor of democratization of the political system of Ukraine]. К. (in Ukrainian)